

[P. Munch.]

stemmelser som et Forslag, der stilledes af os i Fjor, og som Socialdemokraterne og det radikale Venstre da stemte for, men med en ganske vist meget betydningsfuld Forskel. Vort Forslag indeholdt tillige en Bestemmelse om, at den Ordning, der eventuelt skulde træffes, hvis Folkeafstemningen gav Flertal for den tvungne Værnepligts Afskaffelse, skulde holdes indenfor en Begrænsning i Udgifterne af 16 Millioner, og dermed var ganske afgjort peget paa det Militærforslag, som tidligere er vedtaget af Folketinget, og som jo utvivlsom i kommende Tider vil komme til at danne Grundlaget for nye Diskussioner og forhaabentlig inden alt for længe for en ny Afgørelse af Militærspørgsmaalet i Danmark.

Jeg tror, det havde været rigtigere, om de ærede Forslagsstillere i Fjor havde stemt for dette Forslag, men de holdt sig den Gang tilbage og sagde: Stemmer ikke. Det kan nemlig ikke nægtes, at naar Forslaget foreligger uden denne Begrænsning, bliver der noget usikkert over Rækkevidden og hele Betydningen af en saadan Folkeafstemning, og jeg vil derfor spørge de ærede Forslagsstillere, om de ikke vil kunne forson sig med den Tanke at indføje i Forslaget den Bestemmelse, der fandtes i det Forslag, hvorom der fandt Afstemning Sted i Fjor.

Jeg skal tilføje, at selv om dette ikke sker, vil vi kunne give et Forslag om Folkeafstemning over Værnepligtsspørgsmaalet vor Stemme, idet vi gaar ud fra, at i det Øjeblik der virkelig ved en Folkeafstemning blev et Flertal derfor, vilde Forholdenes Magt medføre, at den Militærordning, der byggedes paa et saadant Grundlag, blev af meget, meget beskrednere Omfang end den Militærordning, vi har nu.

Den ærede sidste Taler sagde, at man kunde nok have Folkeafstemning som et Referendum om Ting, der var vedtaget af Rigsdagen. Ja, vi for vort Vedkommende kunde ogsaa ønske, at en Folkeafstemning fandt Sted paa et saadant Grundlag. Vi har jo tidligere i de Forslag til Ordningen af vort Militærvæsen, vi har været Medforslagsstillere til, Bestemmelser, der gav Adgang til Folkeafstemning. Men den Sympati for en saadan Afgørelsesmaade, som den ærede Ordfører for det konservative Folkeparti i Dag lagde for Dagen, glemte han jo ved den Lejlighed, i alt Fald ved Afstemningen derom. Bortset derfra kan jeg dog godt sige, at det er en naturlig Form at anvende Folkeafstem-

ning som Referendum, men det forekommer mig ingenlunde udelukket, at det ogsaa kan have sin Nytte ind i vort politiske Arbejde at drage Folkeafstemning som Initiativ, som vejledende Afstemning, som det undertiden er sket andetsteds.

Den højtærede Forsvarsminister benyttede Lejligheden til at gøre nogle venskabelige Bemærkninger til mig: jeg havde spaaet et eller andet om, hvor mange der vilde gaa over til den civile Værnepligts Anvendelse. Jeg ved ikke, hvilke Spaaedomme det drejer sig om. Jeg tror, man maa erkende, at i hvilket Omfang den civile Værnepligt bliver anvendt, vil i nogen Grad bero paa de Regler, der findes, og det er ganske naturligt ret vanskeligt at kræve, at Mennesker, som ikke paa dette Omraade har en fuld og hel og fast, paa rent religiøs Overbevisning hvilende Samvittighedsopfattelse af dette Spørgsmaal, skal gaa ind under den civile Værnepligt med de ret omfattende Grænser for dennes Varighed, der nu findes. I Fjor stillede den højtærede Minister i Udsigt, at han kunde tænke sig dog i nogen Grad at indskrænke den lange Tjenestetid. Jeg vil spørge den højtærede Minister, om han ikke kunde tænke sig, at vi nu henimod Slutningen af denne Rigsdagssamling kunde faa et Lovforslag fra Ministerens Side, der kunde danne Grundlaget for en Forhandling derom. Vi har holdt Forslag om noget saadant tilbage for vort Vedkommende, fordi der foreligger et Forslag i Udvalg til en ny Ordning af vort Militærvæsen. Men vi kan vel nok være paa det rene med, at som Arbejdet med dette Forslag hidtil er gaaet, er der en nær ved Nul liggende Udsigt til, at dette Forslag skal vende tilbage til dette Ting i Løbet af denne Samling, og derfor synes jeg, vi meget vel kunde ordne dette enkelte Spørgsmaal for sig.

Den højtærede Minister gjorde nogle Bemærkninger om, at det nuværende System skabte Lighed for Loven. Jeg tror dog, man maa sige, at det er en højst ejendommelig Lighed, der tilvejebringes ved det nuværende Værnepligtssystem. Saadan noget som $\frac{3}{5}$ af dem, der erklæres for tjenstdygtige, bliver fri, og kun $\frac{2}{5}$ bliver udtaget, og det sker ved Lodtrækning. Man kan sige naturligvis, at Loddet er ikke partisk — i den Forstand er der en Lighed —, men man maa dog tilføje, at de Mennesker, som ikke begunstiges af Loddet, faar en helt anden Stilling overfor den militære Ydelse end alle andre, for ikke at tale om den ganske overordentlig store Forskel, der er i Tjenestetiden for de forskellige